

نگاہ
معصومین (ع)
بہ مسیح

۲

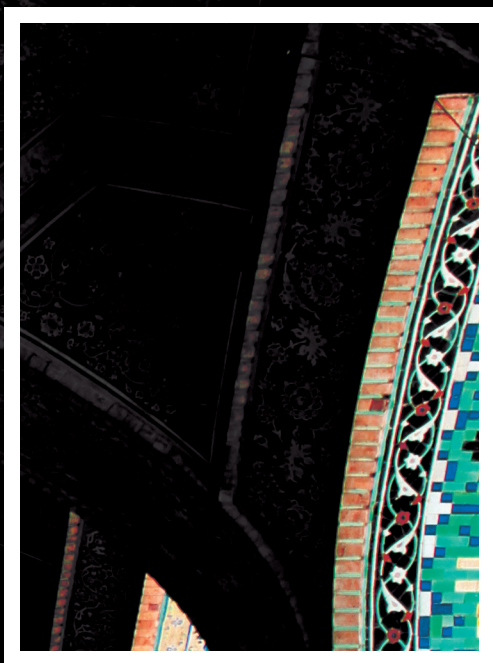
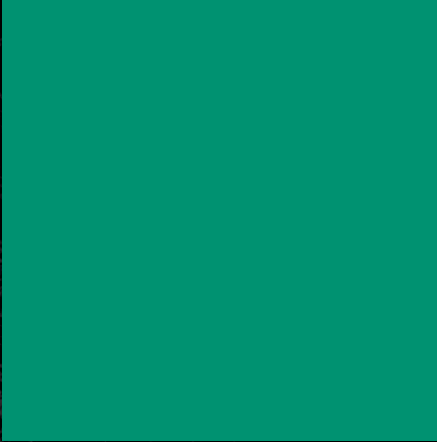
■ جایگاه مسجد

مسجد در لسان معصومین (علیه السلام) از جایگاه ویژه و خاصی برخوردار است که نشان دهنده ارزش والای این مکان نورانی و تاثیر بسزایی است که بر نورانیت افراد و جامعه میگذارد. در روایتی از وجود نورانی رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) میخوانیم:

قال الله تبارک و تعالی: أَلَا إِنَّ بُيُوتِي فِي الْأَرْضِ الْمَسَاجِدِ، تُضِيءُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ كَمَا تُضِيءُ النُّجُومُ لِأَهْلِ الْأَرْضِ.

خداوند - تبارک و تعالی - فرمود: «آگاه باشید که خانه های من در زمین، مساجدند که به سان درخشش ستارگان برای اهل زمین، بر آسمانیان، نورافشانی می کنند.»

در روایتی دیگر نیز میفرمایند:
 أَحَبُّ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَسَاجِدُهَا.
 دوست داشتنی ترین سرزمین ها نزد
 خدای عز و جل مساجدند.

■ اثرات حضور در مسجد

زندگی دنیا معرض انواع آفات و بلاهای دنیوی و معنوی است. آفاتی که گاه منجر به سقوط از مرز انسانیت و دوری از عبودیت حق تعالی می شود و انسان را از مسیر کمال دور می دارد. نیاز به پناهگاه و مأمنی مطمئن می تواند انسان را در مقابل این آسیبها مصون بدارد و چه پناهگاهی مستحکم تر از مساجد.

انس با مسجد و کمک در ایجاد چنین پایگاه معنوی در روایات بصورت ویژه ای مورد اهمیت و سفارش حضرات معصومین (علیهم السلام) قرار گرفته که در این نوشتار به بعضی از این کلمات نورانی اشاره ای می شود.

رسول الله صلی الله علیه و آله :

إِذَا نَزَلَتِ الْعَاهَاتُ وَالْآفَاتُ عَوَفِيَ أَهْلَ الْمَسَاجِدِ .

هر گاه آسیب ها و آفت ها فرود آیند ، مسجدیان در امان اند .

اهل مسجد نه تنها خود از آفات در امانند که باعث نجات مردمان دیگر نیز می شوند .

رسول الله صلی الله علیه و آله :

إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ يَقُومَ عَاهَةً ، نَظَرَ إِلَى أَهْلِ الْمَسَاجِدِ ، فَصَرَفَ عَنْهُمْ .
هر گاه خداوند بخواهد به مردمی آسیب برساند ، چون به مسجدیان بنگرد ، آسیب را از آنان دور می سازد .

حضور در فضای معنوی مساجد که بیوت الهی هستند اثرات و برکات زیادی به همراه دارد که فقط کسانی از آن بهره مند می شوند که بصورت مداوم در آن رفت و آمد داشته باشند .

رسول الله صلی الله علیه و آله :

مَنْ أَدْمَنَ الْإِخْتِلَافَ إِلَى الْمَسَاجِدِ أَصَابَ إِحْدَى الثَّمَانِ : أَخَا مُسْتَفَاداً فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ، أَوْ عِلْمًا مُسْتَظَرِّفًا ، أَوْ كَلِمَةً تَدُلُّهُ عَلَى هُدًى ، أَوْ أُخْرَى تَصْرِفُهُ عَنِ الرَّدَى ، أَوْ رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً ، أَوْ تَرَكَ الذَّنْبَ حَيًّا ، أَوْ حَشِيَّةً .

هر که پیوسته به مساجد ، آمد و شد کند ، به یکی از هشت چیز دست خواهد یافت : برادری که در راه خدای عز و جل از او بهره برد ، یا دانشی لطیف و نغز ، یا سخنی که او را به هدایت رهنمون کند ، یا از هلاکت برهاند ، یا رحمتی که چشم به راهش باشد ، یا آن که گناهی را از روی شرم یا ترس [از خدا] ترک گوید .

■ ساختن مسجد

۱- رسول الله صلى الله عليه و آله :
مَنْ بَنَى مَسْجِدًا وَلَوْ مَفْحَصَ قِطَاعٍ ، بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .
هر کس مسجدی بسازد ، اگر چه به قدر آشیانه مرغ سنگخواره
باشد ، خداوند برای او خانه ای در بهشت خواهد ساخت .

۲- عنه صلى الله عليه و آله :
لَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ قَبْرُهُ وَاسِعًا فَسِيحًا فَلْيَبْنِ الْمَسَاجِدَ .
هر کس دوست دارد که قبرش وسیع و فراخ باشد ، مسجدها را
بسازد .

■ غریبان دنیا

عن النبي صلى الله عليه وآله: الْغُرَبَاءُ فِي الدُّنْيَا أَرْبَعَةٌ: قُرْآنُ فِي
جَوْفِ ظَالِمٍ وَ مَسْجِدُ فِي نَادَى قَوْمٍ لَا يُصَلِّي فِيهِ وَ مُصْحَفٌ فِي
بَيْتٍ لَا يَقْرَأُ فِيهِ وَ رَجُلٌ صَالِحٌ مَعَ قَوْمٍ سَوْءٍ .
پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمودند: چهار چیز در دنیا غریب
هستند: قرآن در سینه ستمگر، مسجد در جمع گروهی که در
آن نماز نخوانند، قرآن در خانه ای که آن را نخوانند و مردی
صالح در میان مردمان بد .

■ آبادانی معنوی مسجد

آباد کردن مسجد، به حضور در آن است

۱ - رسول الله صلی الله علیه و آله: إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسْجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ، قَالَ اللهُ تَعَالَى: «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ».

هرگاه دیدید که مردی پیوسته به مسجد می رود، به ایمان او گواهی دهید. خداوند متعال فرمود: «تنها کسی که به خدا و روز رستاخیز، ایمان آورده است، مساجد خدا را آباد می کند».

۲ - مکارم الأخلاق عن أبي ذرٍّ: دَخَلْتُ ذَاتَ يَوْمٍ فِي صَدْرِ نَهَارِهِ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ... فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ يَا أَبِي أَنْتَ وَآمِي أَوْصِنِي بِوَصِيَّةٍ يَنْفَعُنِي اللهُ بِهَا، فَقَالَ: ... يَا أَبَا ذَرٍّ، مَنْ أَجَابَ دَاعِيَ اللهِ وَأَحْسَنَ عِمَارَةَ مَسَاجِدِ اللهِ، كَانَ ثَوَابُهُ مِنَ اللهِ الْجَنَّةَ. فَقُلْتُ: يَا أَبِي أَنْتَ وَآمِي يَا رَسُولَ اللهِ، كَيْفَ تَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللهِ؟ قَالَ: لَا تَرْفَعُ فِيهَا الْأَصْوَاتَ، وَلَا يُخَاضُ فِيهَا بِالْبَاطِلِ، وَلَا يُشْتَرَى فِيهَا وَلَا يُبَاعُ، وَاتْرُكِ اللَّغْوَ مَا دُمْتَ فِيهَا، فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَا تَلُومَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا نَفْسَكَ.

به نقل از ابوذر: در نیم روزی حضور پیامبر خدا رفتیم... گفتیم: ای پیامبر خدا! پدر و مادرم فدایت! به من سفارشی فرما که خداوند، مرا بدان سود بخشد... فرمود: «هر که به فراخوان خدا، پاسخ مثبت دهد و آبادانی مسجدهای خدا را نیکو به انجام رساند، پاداش او از سوی خدا، بهشت خواهد بود». گفتیم: پدر و مادرم فدایتان، ای پیامبر خدا! مسجدهای خدا چگونه آباد می شوند؟ فرمود: «در آنها صداها بلند نمی گردند، در بیهودگی غوطه ور نمی شوند و خرید و فروش، صورت نمی پذیرد. پیوسته در مسجد، [کارهای] بیهوده را رها ساز. پس اگر چنین نکردی، در روز رستاخیز، جز خویشتن را ملامت مکن».

■ فضیلت حرکت به سوی مسجد

در روایتی از رسول گرامی اسلام میخوانیم که در ثواب و اجری که برای حرکت به سوی مسجد به————— نمازگزار داده می شود، می فرماید:

مَنْ حَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى الْمَسْجِدِ ، كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا عَشْرُ حَسَنَاتٍ .

هر که از خانه اش رهسپار مسجد شود ، در برابر هر گامی که برمی دارد ، ده حسنه برایش نوشته می شود. یقیناً نمازگزارانی که منازلشان فاصله بیشتری از مسجد دارد به واسطه اینکه زحمت بیشتری برای رسیدن به مسجد متحمل میشوند ثواب و اجر بیشتری نصیبشان خواهد شد .

حضرت در روایتی دیگر ثوابی که به نمازگزار برای روانه شدن به سمت مسجد داده می شود از این بالاتر دانسته و علاوه بر دادن ثواب ، بخشش گناهان و ترفیع درجه را نیز شامل حالش می دانند:

مَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ مِنْ مَسَاجِدِ اللَّهِ ، فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَاهَا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، وَيُمْحَى عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ ، وَرَفَعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ .

برای کسی که روانه مسجدی از مسجدهای خدا شود ، در برابر هر گامی که تا زمان بازگشت به خانه اش برمی دارد ، ده حسنه خواهد بود و نیز ده بدی از او پاک می شود و ده درجه ، بالا برده می شود .

■ پیشی گرفتن در داخل شدن به مسجد

در روایات حضرات معصومین (علیهم السلام) پیشی گرفتن برای ورود به مسجد و عبادت حضرت حق خود فضیلتی ارزشمند است که علاوه بر مداومت ایشان به این مهم مومنین را نیز تشویق به انجام آن می کردند.

در روایتی از امام باقر (علیه السلام) میخوانیم :

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِحَبْرَتَيْهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا حَبْرَتَيْ ، أَيُّ الْبِقَاعِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ؟ قَالَ : الْمَسَاجِدُ ، وَأَحَبُّ

أَهْلِيهَا إِلَى اللَّهِ أَوْلَهُمْ دُخُولًا وَأَخْرَهُمْ خُرُوجًا مِنْهَا .
 پیامبر صلی الله علیه و آله به جبرئیل فرمود: «ای جبرئیل! کدام مکان نزد خداوند عز و جل محبوب تر است؟». گفت: مساجد، و دوست داشتنی ترین مسجیدیان در پیشگاه خدا، کسی است که پیش از همه وارد می شود و پس از همه بیرون می رود لذا سبقت در ورود به مسجد که بیت الله هست باعث جلب محبت خداوند متعال است.

در سفارشی حضرت رسول (صلوات الله علیه) به جناب ابوذر صحابی بزرگوارش میفرمایند:
 طوبى لأصحاب الألوية يوم القيامة، يحملونها فيسبقون الناس إلى الجنة، ألا وهم السابقون إلى المساجد بالسحار وغيرها.
 ای ابو ذر! خوشا بر پرچمداران روز رستاخیز! آن را بر دوش می کشند و از مردم به سوی بهشت، پیشی می گیرند. آگاه باشید که آنان، پیش گامان به سوی مسجدها در سحرگاهان و زمان های دیگرند.

بررسی روایات نشان می دهد بهترین اعمال در مسجد اقامه نماز مخصوصا بصورت جماعت است و سزاوار نیست در مسجد بجز یاد خدا که نماز بهترین مصداق آن است کار دیگری انجام شود. اما در عین حال برای خواندن نماز بخصوص نمازهای پنجگانه اثرات مهم و ویژه ای ذکر فرموده اند که به برخی از آنها اشاراتی میکنیم.

رسول الله صلی الله علیه و آله می فرمایند:
 مَنْ صَلَّى الْمَغْرِبَ وَصَلَاةَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ وَصَلَاةَ الْغَدَاةِ فِي الْمَسْجِدِ فِي جَمَاعَةٍ، فَكَأَنَّمَا أَحْيَا اللَّيْلَ كُلَّهُ .

هر کس نماز مغرب و عشا و نماز صبح را در مسجد، به جماعت بخواند، گویا تمام آن شب را زنده داشته است .

در روایتی دیگر از حضرتشان نقل است که:
 صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي بَيْتِهِ بِصَلَاةٍ، وَ صَلَاتُهُ فِي مَسْجِدِ الْقِبَاةِلِ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ صَلَاةً، وَ صَلَاتُهُ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي يُجْمَعُ فِيهِ بِخَمْسِمِئَةٍ صَلَاةٍ

نماز آدمی در خانه اش، معادل یک نماز است و در مسجد محله، برابر با بیست و پنج نماز است و در مسجد جامع، برابر با پانصد نماز است .

■ فضیلت آموختن و آموزش دادن در مسجد

در روایات تاکید شده است علاوه بر اینکه مساجد محل‌های ذکر و عبادت خدا هستند باید محور همه فعالیت‌های دینی از جمله آموزش، تعلیم و تربیت باشند و سزاوار است.

در روایتی میخوانیم:

رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ عَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يُرِيدُ إِلَّا لِيَتَّعَلَّمَ خَيْرًا أَوْ لِيُعَلِّمَهُ، كَانَ لَهُ أَجْرٌ مُعْتَمَرٌ تَامَّ الْعُمْرَةَ، وَمَنْ رَاحَ إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يُرِيدُ إِلَّا لِيَتَّعَلَّمَ خَيْرًا أَوْ لِيُعَلِّمَهُ، فَلَهُ أَجْرٌ حَاجٌّ تَامَّ الْحَجَّهِ. کسی که صبحگاهان، روانه مسجد شود، تنها بدین خاطر که خیری را فرا گیرد یا آموزش دهد، پاداش کسی را دارد که عمره کاملی را به جا آورده است، و کسی که شبانگاه، روانه مسجد شود، تنها با این هدف که خیری را فرا گیرد یا آموزش دهد، اجر کسی را دارد که حج کاملی را به جا آورده است

■ بهترین اهل مسجد

عدة من اصحابنا عن سهل بن زياد عن جعفر بن محمد الأشعري عن ابن القَدَّاحِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَ لَهُ حَدٌّ يَنْتَهِي إِلَيْهِ إِلَّا الذِّكْرُ... ثُمَّ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: مَنْ خَيْرُ أَهْلِ الْمَسْجِدِ؟ فَقَالَ: أَكْثَرُهُمْ اللَّهُ ذِكْرًا.

از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند: هیچ چیزی نیست مگر اینکه انتهای آن دارد مگر ذکر، سپس فرمود: مردی به حضور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رسید و گفت: بهترین اهل مسجد چه کسانی هستند؟ حضرت فرمودند: کسانی که بیشترین ذکر را برای خدا بگویند.

■ خدمت به مسجد

مسجد خانه خدا و محل برقراری ارتباط بین بندگان و حضرت دوست است آبادانی مسجد و کمک در انجام امور آن در اصل کمک به نزدیکتر شدن بندگان خدا به معبودشان است و دارای ارزشی بس والا و گرانبس است. ائمه اطهار (علیهم السلام) ارزش این کار را اینگونه ترسیم مینمایند:

رسول الله صلی الله علیه و آله: **إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا جَعَلَهُ قِيَمَ مَسْجِدٍ.**

همانا خدای عزوجل، هر گاه بنده ای را دوست بدارد، او را برآورنده نیازهای مسجدی قرار می دهد.

در روایتی دیگر میخوانیم:

رسول الله صلی الله علیه و آله: **مَنْ أَسْرَجَ فِي مَسْجِدٍ مِنْ مَسَاجِدِ اللَّهِ سِرَاجًا، لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ وَحَمَلُهُ الْعَرْشِ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ مَا دَامَ فِي الْمَسْجِدِ ضَوْءٌ مِنْ ذَلِكَ السِّرَاجِ.**

هر که در مسجدی از مسجدهای خدا چراغی بیفزود، تا زمانی که نوری از آن چراغ در مسجد هست، پیوسته فرشتگان و حاملان عرش، برای وی آمرزش می طلبند.

رسول الله صلی الله علیه و آله: **مَنْ قَمَّ مَسْجِدًا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ لَهُ عِتْقَ رَقَبَةٍ، وَمَنْ أَخْرَجَ مِنْهُ مَا يُقْذَى عَيْنًا كَتَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ.**

هر کس مسجدی را جارو کند، خداوند برای او، ثواب آزاد کردن بنده ای را می نویسد، و هر کس از مسجد به اندازه خاشاکی که به چشم می رود، بیرون ببرد، خدای عز و جل، وی را از رحمتش دوجندان برخوردار می گرداند.